

Hrvatsko epidemiološko društvo Hrvatskoga liječničkog zbora

Borislav Aleraj,¹ Miroslav Venus²

¹ Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti, Hrvatski zavod za javno zdravstvo

² Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije

Hrvatsko epidemiološko društvo HLZ-a kroz povijest

Hrvatsko epidemiološko društvo Hrvatskoga liječničkog zbora ustanovljeno je na osnivačkom sastanku 24. lipnja 1975. u predavaonici Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ u Zagrebu, u prisutnosti velikog broja epidemiologa iz Hrvatske, kao i gostiju, epidemiologa koji su svoje znanje i specijalizaciju stekli u Hrvatskoj. Do osnutka društva došlo je na poticaj profesora epidemiologije na Medicinskom fakultetu u Zagrebu prof. dr. sc. Zlatka Benčića, koji je na tom sastanku izabran i za prvog predsjednika tadašnje Epidemiološke sekcije Zbora liječnika Hrvatske.

Od tada pa sve do danas, punih 48 godina Društvo neprekidno vrlo aktivno djeluje na stručnom polju s glavnim ciljem trajnog usavršavanja svojih članova putem stručnih, odnosno stručno-znanstvenih sastanaka Društva. Uobičajeno se održavaju godišnje dva takva sastanka, jedan zimi u Zagrebu, a drugi u proljeće uvijek negdje drugdje u Hrvatskoj, čime se epidemiološka struka prezentira medicinskoj i općoj javnosti kako bi postala još poznatija i učinkovitija.

Do sada je na sastancima održano blizu 1.000 vrijednih stručnih i znanstvenih predavanja čiji su autori u većini upravo epidemiolozi članovi društva, s temama koje odražavaju sva raznolika područja njihovog rada (epidemiologiju zaraznih i nezaraznih bolesti, uključujući prikaze protuepidemijskih intervencija, zdravstvenu ekologiju, epidemiološku metodologiju i teoriju, istraživanja na području vakcinologije i sustavnog cijepljenja, ali također dijelom i teme iz javnog zdravstva i zdravstvene statistike).

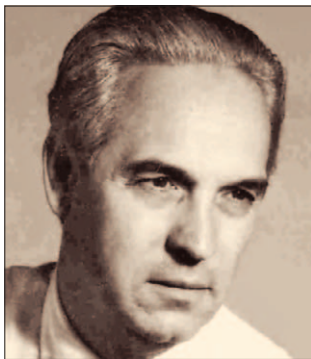
Društvo je do sada organiziralo ukupno šest epidemioloških kongresa; prvi Epidemiološki kongres održan u okvirima tadašnje države 1986. godine u Zadru te pet hrvatskih epidemioloških kongresa s međunarodnim sudjelovanjem:

1. hrvatski epidemiološki kongres 1999. godine u Splitu
2. hrvatski epidemiološki kongres 2005. godine u Rovinju
3. hrvatski epidemiološki kongres 2015. godine u Šibeniku
4. hrvatski epidemiološki kongres 2019. godine u Opatiji
5. hrvatski epidemiološki kongres 2023. godine u Osijeku.

Na tim kongresima različiti stručnjaci iz zemlje i inozemstva prezentirali su više od 900 stručnih i znanstvenih radova u obliku usmenih prezentacija ili postera iza kojih su ostali bogati i zanimljivi zbornici radova i sažetaka. Jednako tako, Društvo je zajedno s drugim stručnim društvima, poput mikrobiološkog, pulmološkog, infektološkog, kao i s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, odnosno Ministarstvom zdravstva organiziralo stručna okupljanja, kao što su godišnji simpoziji o spolno prenosivim bolestima u Opatiji, Simpozij o cijepljenju s međunarodnim sudjelovanjem u Zagrebu održan 2008. godine s više od 650 sudionika te Kongres Internacionalne unije za borbu protiv tuberkuloze i plućnih bolesti održan u Dubrovniku 2009. godine.

✉ Adresa za dopisivanje:

Mr. sc. Borislav Aleraj, dr. med., Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, e-pošta: ravnatelj@zzjzvpz.hr

SL. 1. PRVI PREDSEDNIK DRUŠTVA, PROF. DR. SC. ZLATKO BENČIĆ (FOTO: ARHIV OBITELJI)

Na polju profesionalno-organizacijske djelatnosti ističe se višegodišnja studija koju je društvo potaknulo i provelo u osamdesetim godinama prošlog stoljeća, iz koje je proizašla Nomenklatura i standardi postupaka u epidemiološkoj i higijensko-epidemiološkoj djelatnosti, a koja se kao temelj koristi još i danas u ugovaranju programa rada, kao i u nacionalnim programima prevencije i suzbijanja bolesti. Vrijedi istaknuti i intenzivan višegodišnji rad ekspertne skupine društva koja je zajedno s predstavnicima Hrvatske liječničke komore i katedri za epidemiologiju hrvatskih medicinskih fakulteta izradila Nacrt i Plan i program nove, trenutno važeće specijalizacije iz epidemiologije, njezine već afirmirane subspecijalizacije iz zdravstvene ekologije te nove buduće subspecijalizacije iz epidemiološke informatike.

Tijekom 48 godina postojanja na čelu Hrvatskoga epidemiološkog društva bili su neki od naših najuglednijih epidemiologa:

- prof. dr. sc. Zlatko **Benčić** (1975. – 1980.), prvi predsjednik društva, međunarodni ekspert za koleru i bakterijske bolesti
- prof. dr. sc. Ante **Hrabar** (1980. – 1984.), ravnatelj Zavoda za zaštitu zdravlja SR Hrvatske (danas Hrvatski zavod za javno zdravstvo), graditelj hrvatske higijensko-epidemiološke mreže ustanova
- prof. dr. sc. Berislav **Borčić** (1984. – 1988.), dugogodišnji voditelj središnjega Epidemiološkog odjela u Hrvatskoj, jedno vrijeme i ravnatelj Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, poznati znanstvenik na polju prirodno žarišnih antropozoonoza i kreator razvoja Nacionalnog programa masovnog cijepljenja
- prof. dr. sc. Ivan Janko **Vodopija** (1988. – 1992.), dugogodišnji voditelj Epidemiološke službe Zavoda za javno zdravstvo grada Zagreba (danas Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“), vakcinolog međunarodnog ugleda i otac Zagrebačke sheme postekspozicijske zaštite od bjesnoće SZO-a
- prim. mr. sc. Željko **Baklajić** (1992. – 2001.), znanstvenik na polju antirabične zaštite, ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo Grada Zagreba, kao i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo
- prim. mr. sc. Borislav **Aleraj** (2001. – 2010.), epidemiolog Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, istraživač endemske nefropatije i prirodno žarišnih zoonoza, nositelj nadzora nad zaraznim bolestima u Hrvatskoj, nacionalni *focal point* za međunarodne zdravstvene propise IHR2005 i njihov sukreator. U vrijeme njegovog predsjedavanja Društvom Hrvatska je obavila proces pristupanja sustavu za nadzor nad bolestima Europske unije te je Hrvatsko epidemiološko društvo imalo čast da 2008. godine organizira prvi zajednički stručno-znanstveni sastanak (engl. *Joint scientific meeting*) s ECDC-em
- prof. dr. sc. Ira Gjenero **Margan** (2010. – 2014.), prva žena predsjednica

Društva, poznata stručnjakinja za legionarsku bolest i ekspert za cjepiva i masovno cijepljenje, voditeljica Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Te godine Društvo dobiva i svoju prvu sekciju, Sekciju za epidemiologiju kroničnih nezaraznih bolesti

- doc. dr. sc. Bernard **Kaić** (2014. – 2015.) društvo vodi kraće vrijeme kao prvi dopredsjednik, istaknuti epidemiolog Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, stručnjak za epidemiološku vakcinologiju, aktualni nositelj i kreator Nacionalnog programa sustavnog cijepljenja

SL. 2. ZAJEDNIČKI ZNANSTVENI SASTANAK (JOINT SCIENTIFIC MEETING) HED-A I ECDC-A U DVORANI HRVATSKOGA LIJEČNIČKOG ZBORA U ZAGREBU 2008. GODINE

- prim. dr. sc. Miroslav Venus (2015. – do danas), istaknuti epidemiolog i ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije koji je vodio Društvo tijekom razdoblja pandemije bolesti COVID-19. U vrijeme njegovog predsjedavanja Društvom uvedeno je plaćanje i ugovaranje epidemiološke pripravnosti s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, a povodom obilježavanja 40 godina od osnutka Društva započela je s radom mrežna stranica društva te su na svim skupovima uvedeni prikazi postera u elektroničkom obliku, čime se Društvo počelo modernizirati.

U novijoj povijesti Društvo aktivno sudjeluje u izmjenama zakonodavnih propisa koji reguliraju obuhvat osoba pod zdravstvenim nadzorom, odnosno onih koji moraju proći zdravstvenu edukaciju. Najviše se borilo i upozoravalo na potrebu prepoznavanja većeg ulaganja u prevenciju kao glavnu odliku epidemiološkog rada te obvezu daljnjeg razvijanja teritorijalno vrlo uspješne mreže epidemiološke službe na nacionalnoj razini.

Započelo se s novom praksom unutar Društva donošenjem stručnih smjernica za pojedine bolesti zbog ujednačavanja pristupa na razini čitave Republike Hrvatske. Tako su izrađene i u obliku brošura podijeljene svim članovima društva *Smjernice za postupanje pri ekološkim incidentima* te *Smjernice za postupanje kod izloženosti virusima koji se prenose krvlju*. Na stručnim i stručno-znanstvenim skupovima te kongresima uvedeno je održavanje okruglih stolova sa značajnim temama, poput tema vezanih uz zdravstvenu ekologiju (*Ekološki incidenti – zakonodavstvo, nadležnosti, postupci i uloga epidemiologa u njihovom rješavanju*), odnosno statusa i budućnosti epidemiologije kao struke (*Budućnost specijalizacije i specijalista epidemiologije, Epidemiologija jučer, danas, sutra..., Epidemiološki izazovi tijekom desetljeća*).

U okviru naših epidemioloških skupova organiziraju se simpoziji, poput Simpozija Svjetske zdravstvene organizacije pod nazivom *Alkohol kao javnozdravstveni problem: izazovi i postignuća*, kao i Simpozij Hrvatskog društva za javno zdravstvo, uz predstavljanje Mobilnog *InfoHep* Centra volonterskog tima Hrvatskog društva za bolesti jetre *Hepatos*.

Po prvi put održani su 1. hrvatski epidemiološki dani pod nazivom *Izazovi i otpornost epidemiološke struke u vrijeme pandemije COVID-19*, organizirani kao Tečaj trajnog medicinskog usavršavanja 1. kategorije, te se donosi odluka da pre-

Sl. 3. ČLANOVI HRVATSKOGA EPIDEMIOLOŠKOG DRUŠTVA PRILIKOM POLAGANJA VIJENCA NA MEMORIJALNOM GROBLJU ŽRTAVA DOMOVINSKOG RATA U VUKOVARU 2016. GODINE

SL. 4. SUDIONICI
5. HRVATSKOGA
EPIDEMIOLOŠKOG KONGRESA
S MEĐUNARODNIM
SUDJELOVANJEM U OSIJEKU
2023. GODINE

rastu u tradiciju kroz održavanje svake dvije godine na istom mjestu, u Supetru na otoku Braču zbog prepoznatljivosti.

Naš jesensko/zimski sastanak, koji se tradicionalno održava u Zagrebu, 2016. godine izuzetno je održan u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Nakon stručnog dijela skupa u ime Hrvatskoga epidemiološkog društva Hrvatskoga liječničkog zbora odalo se poštovanje žrtvi Vukovara, uz polaganje vijenca na Memorijalnom groblju žrtava Domovinskog rata, upisivanje u knjigu sjećanja porukom „Da se nikada ne zaboravi!“ te obilazak Spomen-doma na Ovčari i simboličnog paljenja 25 svijeća u ime svih zavoda za javno zdravstvo.

Zajedno s Referentnim centrom za bjesnoću Ministarstva zdravstva Društvo obilježava Svjetski dan borbe protiv bjesnoće, posebice 2022. godine, kada se obilježilo 30 godina od priznavanja zagrebačke 2-1-1 sheme cijepljenja protiv bjesnoće od strane Svjetske zdravstvene organizacije. S obzirom na to da je Republika Hrvatska prije više od dvije godine proglašena zemljom slobodnom od bjesnoće, pristupa se izradi novih smjernica za postekspozicijsku i predekspozicijsku zaštitu od navedene bolesti, koje su u ovom trenutku u procesu savjetovanja i donošenja.

Jednako tako, članovi Društva započinju s aktivnostima oko plana digitalizacije javnozdravstvenih djelatnosti, te se stvara Nacrt Akcijskog plana digitalizacije javnozdravstvenih djelatnosti, koji se uz popratno pismo upućuje srodnim stručnim društvima HLZ-a, tražeći njihovu potporu za daljnji rad na navedenom problemu.

Gotovo svake godine predlažemo naše istaknute članove za dobitnike odličja HLZ-a, a na našem redovnom 86. stručno-znanstvenom skupu dijelimo Zahvalnice Upravnog odbora HED-a svim svojim članovima koji su sudjelovali u suzbijanju bolesti COVID-19 tijekom pandemije. Upravo pandemija bolesti COVID-19 obilježila je zadnje godine postojanja društva brojnim aktivnostima i javnim istupima naših članova. Upravni odbor Hrvatskoga epidemiološkog društva od samih početaka pandemije uključuje se vrlo aktivno u savladavanje SARS-CoV-2 virusa donošenjem prijedloga za njegovo suzbijanje na području Republike Hrvatske. Donose se određene preporuke u svezi organiziranja skupova i povećanja broja testiranja (posebice u dijelu koji se odnosio na Protokol testiranja zdravstvenih radnika), kao i prijedlozi koji pomažu epidemiološkoj struci u svezi kontaktiranja oboljelih i/ili zaraženih i njihovih kontakata, odnosno postupanja u svezi izdava-

nja rješenja za izvršavanje mjere izolacije u vlastitom domu ili odgovarajućem prostoru.

Po dolasku cjepiva protiv bolesti COVID-19, a tijekom prvobitnoga velikog interesa za cijepljenje koje je uzrokovalo veću potražnju od ponude, Društvo se oglašava određenim prijedlozima kojima se pokušava ublažiti tadašnja nestašica cjepiva, dok se u suradnji s Hrvatskom liječničkom komorom sudjeluje u akciji promoviranja cijepljenja kod zdravstvenih radnika. U nekim županijama pojedini članovi društva organiziraju inovativne načine cijepljenja protiv bolesti COVID-19 putem „*drive-in*“ cijepljenja bez potrebe izlaska iz vozila, te cijepljenja tzv. COVID autobusima obilazeći ruralna područja prema načelima rada dr. Andrije Štampara.

Sva nastojanja epidemiologa, članova Hrvatskoga epidemiološkog društva prepoznata su od strane Hrvatskoga liječničkog zbora kada se donosi Odluka o dodjeli Povelje Hrvatskoga liječničkog zbora za osobit doprinos razvoju i unaprjeđenju zdravstvene zaštite i zdravstvene djelatnosti u RH, za doprinos medicinskoj znanosti te značajne zasluge i pomoć pruženu HLZ-u u ostvarenju njegovih zadaća. Time se na najbolji mogući način pokazuje da aktivnosti Hrvatskoga epidemiološkog društva u pandemijskim izazovnim vremenima daju značajan doprinos kako za Hrvatski liječnički zbor, tako i za cjelokupnu medicinsku struku i znanost.

